

Læreplan i Vg2 reindrift

Dette er en oversettelse av den fastsatte læreplanteksten. Læreplanen er fastsatt på nordsamisk.

Fastsatt som forskrift av Sametinget 09.02.2021 med hjemmel i lov av 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) § 6-4 andre ledd.

Gjelder fra 01.08.2021

Om faget

Fagenes relevans og sentrale verdier

Vg2 reindrift handler om å drive næring basert på reinflokkene. Videre handler programfagene om naturressursene som danner grunnlag for næringen, og om hvordan disse kan forvaltes på en bærekraftig måte. Vg2 reindrift handler også om å bevare reindrift som en samisk kulturbærer og å se reindrift i en samfunnsmessig sammenheng, også globalt. Programfagene skal gi kompetanse til å utøve samisk reindrift. Videre skal det bidra til å utvikle selvstendige og kompetente elever med grunnleggende kunnskap om samisk reindrift.

Alle fag skal bidra til å realisere verdigrunnlaget for opplæringen. Vg2 reindrift skal bidra til at elevene forvalter reinen og dens naturmiljø i et langsiktig og bærekraftig perspektiv, og at de tar hensyn til reinens egenverdi. Videre skal programfagene bidra til kritisk tenkning og etisk bevissthet basert på tradisjonskunnskap, reindriftsfaglig kompetanse og vitenskap. Programfagene skal også gi en forståelse av hvordan næringen har lagt et grunnlag for å utvikle kultur, identitet og språk.

Kjerneelementer

Grunnlaget for reindrift

Kjerneelementet grunnlaget for reindrift handler om naturressurser som danner grunnlag for et levesett basert på tradisjonell samisk reindrift. Det omfatter reinen som et selvberget dyr, beiteplanter, beiteareal, flyttveier og andre naturressurser som reindriftsutøveren benytter seg av. Videre handler kjerneelementet om forvaltning, bærekraft og miljøhensyn i utøvelsen av reindriften. Det omfatter også dyrevelferd, dyre- og folkehelse og matsikkerhet. Relevant vitenskap og urfolks tradisjonelle kunnskap, fagspråk og forståelse av natur er også sentrale elementer i faget.

Praktisk reindrift

Kjerneelementet praktisk reindrift handler om arbeidsoppgaver som skal gi kunnskap om yrkesutøvelsen. Videre handler det om tradisjonskunnskap, fagspråk, driftsmetoder, tradisjoner og etikk. Det omfatter også bruk av teknologi og den teknologiske utviklingen i reindriftnæringen og i samfunnet for øvrig.

Reindrift som næring

Kjerneelementet reindrift som næring handler om produksjon og om foredlingen av reinen og andre naturbaserte produkter i tilknytning til næringen. Videre handler det om utviklingen av nye produkter og tjenester innenfor reindriftnæringen.

Sikkerhet og kvalitet i reindrift

Kjerneelementet sikkerhet og kvalitet i reindriften handler om å ivareta egen og andres helse og sikkerhet og miljø- og produksjonssikkerheten i reindriften. Kjerneelementet skal bidra til grunnleggende sikkerhetsforståelse og rutiner og ferdigheter for en trygg jobbutførelse. Det omfatter også kvalitetssikring gjennom kommunikasjon og samhandling

Tverrfaglige temaer

Folkehelse og livsmestring

I Vg2 reindrift handler det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring om å utvikle et positivt selvbilde og en trygg identitet som reindriftsutøver gjennom å utføre praktisk og meningsfullt arbeid. Reindriftnæringen er helt avhengig av naturgrunnet og av klimatiske variasjoner, og gjennom å arbeide med programfagene utvikles det kompetanse til å ta gode og trygge valg for egen helse og reinens beste, enten alene eller sammen med andre. Det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring handler også om å utføre arbeidsoppgaver på en trygg og sikker måte som gir mestringsfølelse og arbeidsglede

Demokrati og medborgerskap

I Vg2 reindrift handler det tverrfaglige temaet demokrati og medborgerskap om å ha kunnskap om næringens mulighet til delta i demokratiske prosesser og diskusjoner om reindriften i samfunnet. Videre handler det om å utvikle forståelse av reindriften betydning for identitet, tradisjon og kulturarv. Det handler også om å utvikle kompetanse til å ta bevisste valg gjennom refleksjon, dialog og samarbeid innenfor egen og tilknyttede næringer, også over landegrensene.

Bærekraftig utvikling

I Vg2 reindrift handler det tverrfaglige temaet bærekraftig utvikling om å utvikle kompetanse til å forstå hvordan eget arbeid påvirker miljøet, og hvordan klima og klimaendringer og inngrep og forstyrrelser påvirker reindriften. Videre handler det om hva som kreves for å oppnå en bærekraftig utvikling, og om etiske spørsmål knyttet til reindriften. Reindriftsfaget er en del av arbeidet med å sikre verdens natur- og kulturarv og bidrar til å fremme regionale og lokale kulturer og produkter. Det tverrfaglige temaet bærekraftig

utvikling handler også om reindriftsnæringens rolle som leverandør av trygg mat, kvalitetsprodukter og gode opplevelser og tjenester.

Grunnleggende ferdigheter

Muntlige ferdigheter

Muntlige ferdigheter i Vg2 reindrift innebærer å kunne lytte til, reflektere over og ta del i diskusjoner om metoder, å beskrive arbeidsoppgaver og å bruke fagspråk i samtaler om reindriftsrelaterte temaer i ulike sammenhenger. Videre betyr det å kunne drøfte, reflektere over og presentere næringens interesser, behov og valg, og å kunne diskutere egne og andres forslag og løsninger.

Å kunne skrive

Å kunne skrive i Vg2 reindrift innebærer å rapportere og dokumentere ved hjelp av fagspråk i henhold til kravene som gjelder i reindriften, og å dokumentere egen læring og aktivitet knyttet til dette. Som del av en urfolksnæring må elevene lære seg å formulere og bygge opp en argumentasjon for å ivareta egne interesser i møte med storsamfunnet. Det innebærer å utforme egne tekster.

Å kunne lese

Å kunne lese i Vg2 reindrift innebærer å lese og forstå planer, bruksanvisninger, produktatablader og lovtekster og å innhente informasjon fra fagstoff. Videre betyr det å kunne orientere seg i aktuelt regelverk og i aktuelle debatter om næring og næringsinteresser i ulike medier.

Å kunne regne

Å kunne regne i Vg2 reindrift innebærer å bruke tall og beregninger for å anslå kostnader og inntekter i produksjonen. Videre betyr det å gjøre enkle beregninger og å sette opp og tolke tabeller, diagrammer og enkel statistikk.

Digitale ferdigheter

Digitale ferdigheter i Vg2 reindrift innebærer å innhente og utveksle informasjon, formidle og presentere informasjon og å kritisk vurdere de kildene som brukes. Videre betyr det å bruke digitale ressurser. Det betyr også å kunne bruke relevant teknologisk utstyr til drift, verdiskaping og næringsutvikling. Videre handler det også om å utvikle etisk bevissthet og å vise digital dømmekraft ved å følge regler og normer.

Kompetansemål og vurdering

Kompetansemål og vurdering reindrifsbasert aktivitet og produksjon

Kompetansemål etter reindrifsbasert aktivitet og produksjon

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- planlegge, gjennomføre og dokumentere arbeidsoppgaver i tradisjonelle og nye former for reindrift, både individuelt og i samarbeid med andre
- beskrive og sammenligne ulike former for tradisjonell reindrift i Sápmi/Sábme/Saepmie og andre reindrifsområder
- gjøre rede for og reflektere over utviklingstrekk og bakgrunnen for endringer i produksjon og driftsmønster
- vurdere risiko og arbeide på en trygg måte i tråd med gjeldende regelverk for forebyggende helsearbeid og dyrevelferd
- identifisere og beskrive reindriften med dens tradisjonelle metoder og fagspråk
- bedøve og avlive rein etter gjeldende regelverk og reflektere over urfolks tradisjonelle avlivingsmetoder
- gjennomføre tradisjonell og industriell slakting og ta vare på og bearbeide råstoffet
- forberede og utføre arbeidsoppgaver som er knyttet til utnyttelsen av naturressurser som naturlig og tradisjonelt hører til reindrifsnæringen
- identifisere egenskaper for gjeterhunder og gjøre rede for hundehold og regelverk for dette
- utføre enkelt vedlikehold på kjøretøy og tekniske og digitale hjelpemidler som brukes i ulike arbeidssituasjoner
- reflektere over og beskrive roller, oppgaver og relasjoner i en siida
- utforske utformingen og forklare bruken av gjerder og anlegg
- drøfte hvilke krav og forventninger som stilles til et likeverdig og inkluderende yrkesfellesskap, og beskrive hvilke plikter og rettigheter arbeidsgiver og arbeidstaker har i arbeidslivet

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse. Elevene viser og utvikler kompetanse i programfaget reindrifsbasert aktivitet og produksjon når de bruker kunnskaper, ferdigheter og kritisk tenkning til å løse arbeidsoppgaver i programfaget.

Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom varierte arbeidsoppgaver. Læreren kan gi arbeidsoppgaver som

dekker flere av eller alle programfagene. Læreren og elevene skal være i dialog om elevenes utvikling i programfaget reindriftsbasert aktivitet og produksjon. Elevene skal få mulighet til å uttrykke hva de opplever at de mestrer, og reflektere over egen faglig utvikling. Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan bruke veiledningen for å utvikle kompetansen sin i programfaget.

Standpunktvurdering

Standpunkt karakteren skal være uttrykk for den samlede kompetansen eleven har i programfaget reindriftsbasert aktivitet og produksjon ved avslutningen av opplæringen i programfaget. Læreren skal planlegge og legge til rette for at eleven får vist kompetansen sin i programfaget på varierte måter. Med utgangspunkt i kompetansemålene skal læreren vurdere hvordan eleven viser forståelse, evne til refleksjon og kritisk tenkning, og hvordan eleven mestrer utfordringer og løser oppgaver i ulike sammenhenger. Læreren skal sette karakter i programfaget reindriftsbasert aktivitet og produksjon basert på kompetansen eleven viser ved å planlegge, gjennomføre, vurdere og dokumentere eget faglig arbeid.

Kompetansemål og vurdering reinen og dens naturmiljø

Kompetansemål etter reinen og dens naturmiljø

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- beskrive beiteplanter og vurdere deres næringsverdi
- bruke tradisjonell kunnskap til å beskrive landskapstyper og beiteforhold og drøfte hvordan de brukes gjennom reindriftsåret
- gjøre rede for hvordan klimaendringer kan påvirke reinens velferd
- beskrive anatomi, fysiologi og atferd hos rein i ulike aldre og kjønn og gjøre rede for hvilken betydning dette har for flokken og driftsmønster
- drøfte tiltak for å ivareta enkeltdyrets og reinflokkens behov under varierende forhold
- beskrive og vurdere hva som avgjør om en rein er egnet som livdyr eller slakt
- sammenligne ulike former for flokkstruktur og vurdere dem ut fra tradisjonell kunnskap og naturvitenskap og drøfte hvordan flokkstrukturen påvirker enkeltrein og reinflokk
- identifisere symptomer på underernæring, sykdom og skade og foreslå tiltak for å behandle å forebygge dette
- beskrive ulike parasitter, identifisere symptomer på parasittangrep og gjennomføre parasittbehandling etter gjeldende regelverk
- identifisere rovdyr og skader på rein som er forårsaket av rovdyr, og drøfte skadeforebyggende tiltak

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse. Elevene viser og utvikler kompetanse i programfaget reinen og dens naturmiljø når de bruker kunnskaper, ferdigheter og kritisk tenkning til å løse arbeidsoppgaver i programfaget.

Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom varierte arbeidsoppgaver. Læreren kan gi arbeidsoppgaver som dekker flere av eller alle programfagene. Læreren og elevene skal være i dialog om elevenes utvikling i programfaget reinen og dens naturmiljø. Elevene skal få mulighet til å uttrykke hva de opplever at de mestrer, og reflektere over egen faglig utvikling. Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan bruke

Standpunktvurdering

Standpunkt karakteren skal være uttrykk for den samlede kompetansen eleven har i programfaget reinen og dens naturmiljø ved avslutningen av opplæringen i programfaget. Læreren skal planlegge og legge til rette for at eleven får vist kompetansen sin i programfaget på varierte måter. Med utgangspunkt i kompetansemålene skal læreren vurdere hvordan eleven viser forståelse, evne til refleksjon og kritisk tenkning, og hvordan eleven mestrer utfordringer og løser oppgaver i ulike sammenhenger. Læreren skal sette karakter i programfaget reinen og dens naturmiljø basert på kompetansen eleven viser ved å planlegge, gjennomføre, vurdere og dokumentere eget faglig arbeid.

Kompetansemål og vurdering økonomi og ressursforvaltning

Kompetansemål etter økonomi og ressursforvaltning

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- vurdere hvilke faktorer som påvirker bærekraft i reindriften, og drøfte mulige konsekvenser av disse
- beskrive faktorer som påvirker produktivitet og lønnsomhet, og gjøre rede for sammenhenger mellom innsatsfaktorer og sluttresultat
- føre enkelt budsjett og regnskap, tolke nøkkeltall og gjøre rede for sentrale elementer i økonomistyring og betydningen av korrekt regnskapsføring
- presentere en enkel forretningsplan med forretningsidé i forbindelse med reindriften og vurdere lønnsomhet
- beskrive innholdet i og prosessen med å utarbeide lovpålagte planer i et reinbeitedistrikt og drøfte hvordan planene påvirker den daglige driften

- gjøre rede for sentrale lover og regler som regulerer reindrift, og bilaterale avtaler og internasjonale konvensjoner som har relevans for samisk reindrift, og vurdere ulike konsekvenser av disse
- beskrive hvilke forvaltningsorganer og andre offentlige og private aktører som påvirker reindrift
- gjøre rede for reindriftnæringens organisasjoner og deres rolle nasjonalt og internasjonalt og reflektere over hvilken betydning de har for næringen og samfunnet
- beskrive reindriftenes konsultasjonsrett og vurdere betydningen av denne
- beskrive reindriftenes historie og hvordan historien har påvirket dagens reindrift
- drøfte hvordan klimaendringer kan påvirke reindriftenes økonomi og bærekraften i reindriften

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse. Elevene viser og utvikler kompetanse i programfaget økonomi og ressursforvaltning når de bruker kunnskaper, ferdigheter og kritisk tenkning til å løse arbeidsoppgaver i programfaget.

Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom varierte arbeidsoppgaver. Læreren kan gi arbeidsoppgaver som dekker flere av eller alle programfagene. Læreren og elevene skal være i dialog om elevenes utvikling i programfaget økonomi og ressursforvaltning. Elevene skal få mulighet til å uttrykke hva de opplever at de mestrer, og reflektere over egen faglig utvikling. Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan bruke veiledningen for å utvikle kompetansen sin i programfaget.

Standpunktvurdering

Standpunkt karakteren skal være uttrykk for den samlede kompetansen eleven har i programfaget økonomi og ressursforvaltning ved avslutningen av opplæringen i programfaget. Læreren skal planlegge og legge til rette for at eleven får vist kompetansen sin i programfaget på varierte måter. Med utgangspunkt i kompetansemålene skal læreren vurdere hvordan eleven viser forståelse, evne til refleksjon og kritisk tenkning, og hvordan eleven mestrer utfordringer og løser oppgaver i ulike sammenhenger. Læreren skal sette karakter i programfaget økonomi og ressursforvaltning basert på kompetansen eleven viser ved å planlegge, gjennomføre, vurdere og dokumentere eget faglig arbeid.

Vurderingsordning

Standpunktvurdering

Reindriftsbasert aktivitet og produksjon: Eleven skal ha én standpunktkarakter.

Reinen og dens naturmiljø: Eleven skal ha én standpunktkarakter.

Økonomi og ressursforvaltning: Eleven skal ha én standpunktkarakter.

Eksamen for elever

Reindriftsbasert aktivitet og produksjon, reinen og dens naturmiljø og økonomi og ressursforvaltning: Elevene skal opp til en tverrfaglig praktisk eksamen hvor de felles programfagene inngår. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt. Eksamen skal ha forberedelsesdel.

Eksamen for privatister

Reindriftsbasert aktivitet og produksjon: Privatisten skal opp til en skriftlig eksamen i programfaget. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt. Fylkeskommunen avgjør om privatister skal få forberedelsesdel ved lokalt gitt eksamen.

Reinen og dens naturmiljø: Privatisten skal opp til en skriftlig eksamen i programfaget. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt. Fylkeskommunen avgjør om privatister skal få forberedelsesdel ved lokalt gitt eksamen.

Økonomi og ressursforvaltning: Privatisten skal opp til en skriftlig eksamen i programfaget. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt. Fylkeskommunen avgjør om privatister skal få forberedelsesdel ved lokalt gitt eksamen.

Reindriftsbasert aktivitet og produksjon, reinen og dens naturmiljø og økonomi og ressursforvaltning: Privatisten skal opp til en tverrfaglig praktisk eksamen i disse felles programfagene. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt. Fylkeskommunen avgjør om privatister skal få forberedelsesdel ved lokalt gitt eksamen.